

CHRUDIMSKÝ HŘBITOV U VÁCLAVA

Novoměstský hřbitov U Václava slavnostně vysvětil v neděli 2. října 1881 královéhradecký biskup dr. Jan Josef Hais. Jako hlavní řečník vystoupil chrudimský děkan dr. František Umlauf. První byl na hřbitově pohřben – již následující neděli 9. října 1881 – hrobník zrušeného svatomichalského hřbitova F. Chlumecký. Prostor o rozloze 17 929 m² se ovšem uzavřel vysokou ohradní zdí s dominantní vstupní branou již v předcházejícím roce. Tu společně s hlavním křížem podle plánu městského stavitele Františka Schmoranze st. zhotovil škvordský kameník Rudolf Zábranský. Zamýšlená kaple sv. Václava (opět podle Schmoranzova návrhu z konce 80. let 19. století) nebyla postavena. V 80. letech 20. století měl hřbitov ustoupit stavebním záměrům. Toto rozhodnutí však bylo počátkem 90. let revokováno, a tak v případě některých pohřbených přemístěných ze hřbitova u kostela sv. Michaela nemuselo dojít k jejich již druhému stěhování.

CHRUDIM

Chrudimské hřbitovy
hroby, hrobky
a stavební zajímavosti

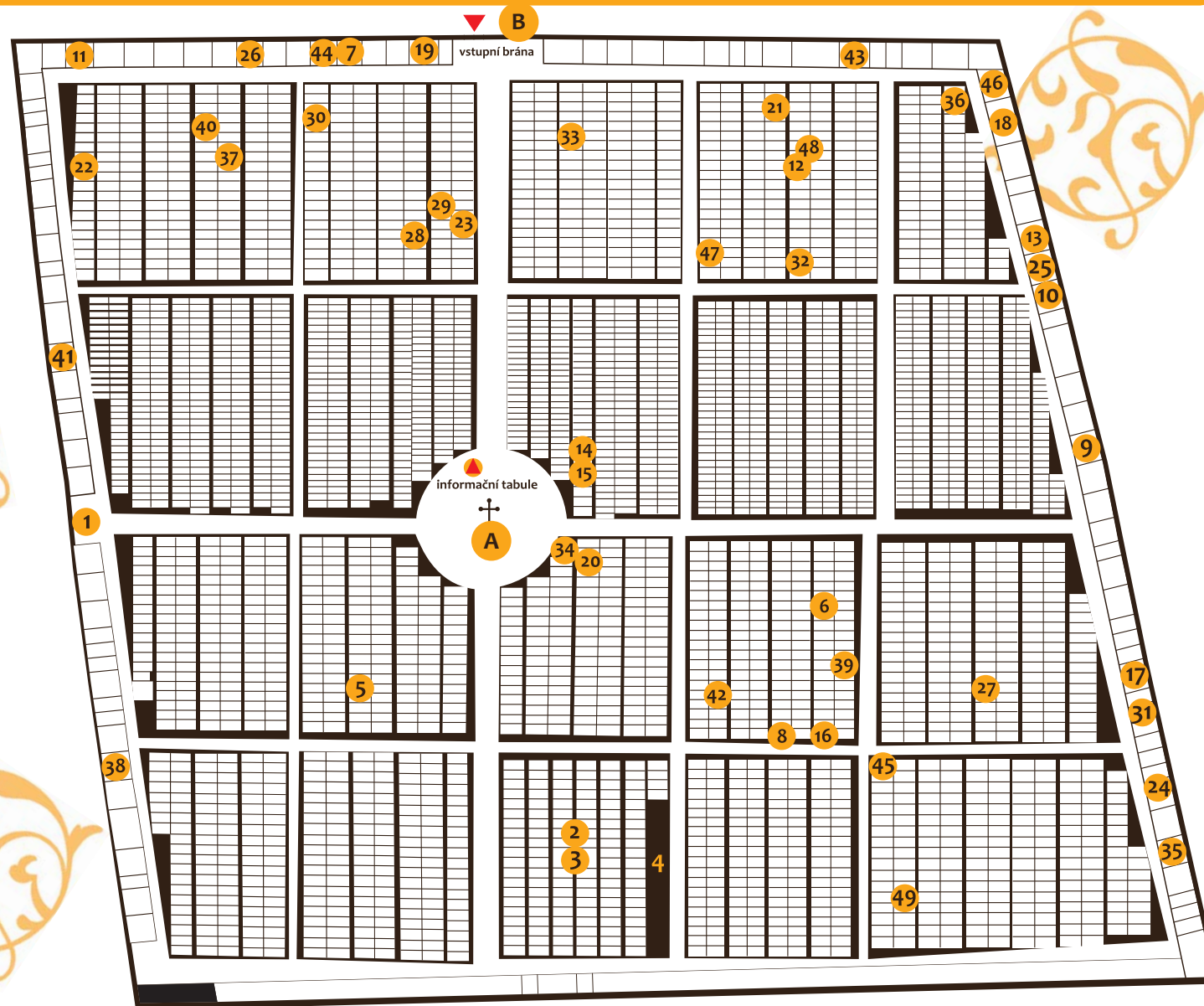
STAVEBNÍ ZAJÍMAVOSTI, PAMÁTKY A ZAJÍMAVÁ UMĚLECKÁ AUTORSKÁ DÍLA

A/ hřbitovní kříž (F. Schmoranz st.)
B/ hlavní brána (F. Schmoranz st.)
11/ hrobka rodiny Rozvodovy
12/ hrob Aloise Gallata (spisovatele a městského úředníka,
1827–1901)

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

(výběr – ostatní naleznete na informační tabuli přímo na hřbitově)

1 / pomník obětí prusko-rakouské války v roce 1866
2 / hroby obětí 1. světové války
7 / František Machník (1886–1967, poslanec)
9 / Filip Peška (1819–1889, starosta)
28 / akad. malíř Josef Papáček (1821–1882)
29 / akad. malíř František Müller (1833–1917)
31 / Alois Hnilička (1826–1909, hudebník)
34 / Karel Židek (1912–2001, hudebník)
40 / JUC. Josef Benoní (1823–1905, novinář)
48 / František Gallat (1818–1893, fotograf) – hrob O. Mlžáková

Turistické informační centrum Chrudim, www.navstevnik.cz
foto: archiv města Chrudim a Bc. Zuzana Černá ***Photography, www.zuzanacerna.majestat.cz

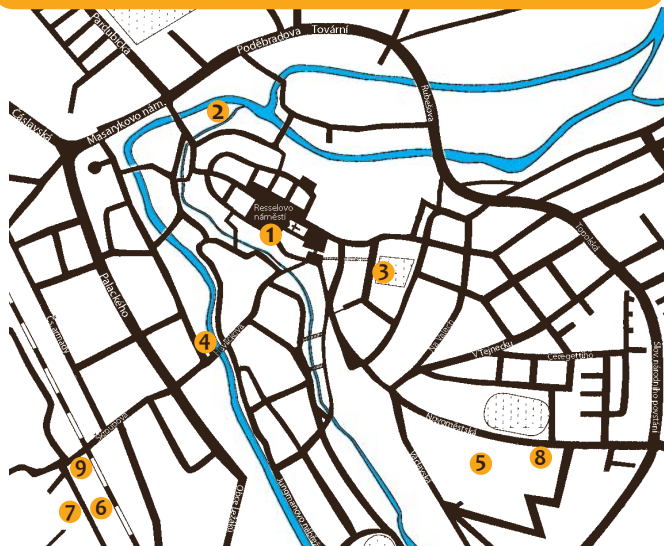
ZANIKLÉ HŘBITOVY

1/ **hřbitov u kostela Nanebevzetí Panny Marie** – zanikl v polovině 17. století

2/ **hřbitůvek za špitálem u kostela sv. Jana Křtitele** – přestal se užívat v polovině 19. století

3/ **hřbitov u kostela sv. Michaela** – pohřbíváno se zde od roku 1521, zrušen v roce 1881

4/ **hřbitov u kostela sv. Kateřiny** – naposledy byl hřbitov upraven v roce 1767, rok zrušení se nepodařilo zjistit

SOUČASNÉ HŘBITOVY

5/ **hřbitov U Václava** – vysvěcen v roce 1881, nahradil hřbitov u kostela sv. Michaela; brána a hlavní kříž dle návrhu Fr. Schmoranze st.

6/ **hřbitov U Kříže** – hřbitov na tomto místě je doložen již v 11. století; v 16. a 17. století byl pohřbištěm předních chrudimských občanů; v 18. století byl hřbitovem chudých, vojáků a obětí morových ran; v letech 1863–1874 došlo k jeho úpravě, rozšíření do dnešní podoby byl v roce 1889

7/ **evangelický hřbitov** – založen v roce 1897 sborem Českobratrské církve evangelické

8/ **židovský hřbitov** – do užívání uveden v roce 1890 Spolkem israelitů ku pěstování bohoslužby; po 2. světové válce přestal sloužit svému účelu; v roce 2012 zde byl odhalen památník obětem holocaustu

9/ **urnový háj** – založen z iniciativy spolku Krematorium v r. 1947; od té doby je zde i památník legionářům a účastníkům 2. zahraničního odboje; v roce 1992 zde byl odhalen památník „Přísaha“ obětem 1. a 2. světové války

CHRUDIMSKÝ HŘBITOV U KŘÍŽE

Počátky tohoto hřbitova spojujeme s kostelem Povýšení sv. Kříže, který byl pravděpodobně založen v osadě archeologicky doložené již pro románskou dobu (kolem kostela se pohřbíváno nejpozději od 11. stol.). První písemná zmínka o tomto kostele jako farním je z roku 1349. V husitských válkách však fara zanikla (byla přenesena ke kostelu sv. Kateřiny). Přesto hřbitov sloužil v 16. a 17. stol. jako pohřební místo předních chrudimských měšťanů (např. Jiřího Svěchyna z Paumberku), ve století 18. však byl pohřbištěm chudých, vojáků a obětí morových ran („morový hřbitov“). Až v letech 1863 a 1864 město přistoupilo k úpravě zchátralé kostelní stavby i zchátralého hřbitova. Stavební úpravy, jichž se ujal Fr. Schmoranz st., byly potom po několikaletém přerušení dokončeny v roce 1874. Hřbitov se stal pohřbištěm pro Janskou a Kateřinskou čtvrť a došlo k jeho rozšíření (v r. 1889) východním směrem – podél železniční trati. Další rozšíření hřbitova proběhlo v roce 1913, tehdy dosáhl hřbitov zhruba dnešní velikosti.

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

(výběr – ostatní naleznete na informační tabuli přímo na hřbitově)

- 4 / **Antonín František Rybička** (1812–1899, spisovatel, významný právník, čestný občan města)
- 5 / **Bedřich Leopold Popper** (1866–1941, podnikatel – průmyslník)
- 6 / **Josef Klimeš** (1828–1900, starosta, čestný občan města)
- 9 / **František Wiesner** (1833–1880, podnikatel – průmyslník)
- 12 / **Marie Musilová** (1878–1939, hudebnice)
- 14 / **JUDr. Karel Pippich** (1849–1921, poslanec, čestný občan města)
- 16 / **Bohumil Laušman** (1903–1963, poslanec, ministr, čestný občan města)
- 40 / **rodina malíře Alfonse Muchy**
- 42 / **rytíř Karel z Peyersfeldu** (1813–1886, podnikatel – statkář)
- 45 / **Milan Vošmik** (1930–1969, filmař)

STAVEBNÍ ZAJÍMAVOSTI, PAMÁTKY A ZAJÍMAVÁ UMĚLECKÁ AUTORSKÁ DÍLA

- 1/ **hřbitovní kříž**
- 2/ **hlavní brána**
- 3/ **zazděný vchod**
- 4/ **hrob Antonína Rybičky**
- 5/ **Popprova hrobka** (Josef Gočár a Otakar Španiel)
- 6/ **plaketa Josefa Klimeše** (Jan Ullík)
- 7/ **reliéf s Kristem na Fitterově hrobce** (Žák)
- 8/ **Kristus obklopený dětmi na Rothově hrobce** (Jindřich Čapek)
- 9/ **Wiesnerova hrobka** (František Schmoranz ml.) s plaketou a sochou anděla míru (Antonín Wagner)
- 10/ **Madona na hrobce Horkých** (Jan Šachl)
- 11/ **medailon Jaroslava Doubravy** (M. Fischerová)
- 12/ **plastika na hrobu Marie Musilové** (Jan Koula)

